

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

**В веснянім
№ часопису**

Христос Воскрес!

ХІ З'їзд Об'єднання
лемків

«у мить ока наповнилося 5 бусів...»

Делегати ОЛ на
ХІ З'їзді

«Єдність дає силу»

Комісія виборчо-лічильна Катерина Ковальська-Кремінська,
Катерина Косар, Фома Комар

Віддає голос Григорій
Троханівський

Під таким гаслом 9 квітня 2022 року в будинку повітового староства в Горлицях обрадував ХІ з'їзд Об'єднання лемків. Серед почесних гості били: Ядвіга Вуйтовіч – рідна Сейміку малопольського воєводства, Марія Губала – Староста горлицького повіту, Кароль Гурські – Війт гміни Ропи, Збігнев Людвін – Війт гміни Устя Руське, Лукаш Балаєвіч – заступник бургомайстра Горлиць, Кшиштоф Попела – представник повноваженого малопольського воєводи в справах національних і етнічних меншин, Петро Морох – повноважений горлицького старости в справах національних і етнічних меншин, Штефан Клапик - з одного боку співорганізатор з'їзду, а з другого - заступник голови Світової федерації українських-лемківських об'єднань. З'їзд розпочала пісня «Гори наші», яку заспівав хор «Благовіст» з греко-католицької парохії з Кричиці на чолі з регентом, яким є Тетяна Янбукова.

Делегати: Михайло Маркович, Василь Шлянта, Петро Клапик

Учасники 3'їзду вшанували пам'ят жертв війни в Україні, як тіж колегів і приятелів - заслужених для Лемківщини діячів, котри одийшли од нас в останніх трьох роках. Шитки разом одсьпівали «Вічная пам'ять».

Потім ведучи з'їзду – Штефан Клапик і Лука Ѓиба, просили до голосу почесних гости.

В своїх перемовах шитки гости називали особливий час і обставини, яки супроводили XI з'їзд. Никому не треба било пригадувати російского вторгнення в Україну, яке зачалося 24 лютого 2022 рока і превелику допомогу, яку надают мешканці Польщи людям, яки втікают пред війном і тим яки воюют на першій лінії фронту. В контексті тих подій з іщи векшом силом лунає і резонує гасло XI з'їзду ОЛ: «Єдність дає силу».

Уступуючий голова Об'єднання лемків Григорій Троханівський в прес-конференції «Лемки то ми» широко представив проєкт написаний през членів нашої організації в рамках програму «Активни громадяни. Регіональний фонд». Проєкт має на цілі діяти в сфері суспільної різноманітності, протидіяти дискримінації лемківської меншини. Буде реалізуваний во співпраці з науковцями і партнером – товариством «Молода Лемківщина» зо Львова.

В з'їзді взяло участь 57 делегатів, яки прийняли звіти комісій і Головної управи за попередню каденцію і вибрали нови органи ОЛ. До Головної управи організації вибрано: голова -

Григорій Троханівський; з-ки голови – Штефан Клапик, Григорій Суханич, Адам Вев'юрка; секретар – Наталія Гладик; скарбник – Штефан Лукачин; член президії – Еміль Гойсак.

Тих сім осіб творит Президію Головної управи. Дальши новообрани члени ГУ: Лука Ѓиба, Анна Буковска, Анна Барнат, Олександра Баюс, Єва Сьвятківска, Ярослав Чухта, Юрій Лабівський, Лідія Тилявска, Йоганія Лабівска, Олександр Маслей, Михайло Маркович, Рената Ѓабло-Шептак.

В склад Ревізійної комісії били обрани: Андрій Клімаш, Юстина Клапач, Анна Шкурат, Славомір Гойсак, Ксеня Довгань-Доманьска.

Товариский суд творят: Павло Сокіл, Петро Баняс, Михайло Шафран, Роман Ѓиба, Григорій Сьвятківський.

Делегати прийняли постанови XI З'їзду:

UCHWAŁA DELEGATÓW XI ZJAZDU ZJEDNOCZENIA ŁEMKÓW

XX wiek był czasem I i II wojen światowych, gdzie oprócz milionowych ofiar zbudowano po raz pierwszy na świecie obozy koncentracyjne. Stosowano masowe egzekucje wobec ludności cywilnej w tym wobec dzieci, kobiet i starców. Dochodziło do wypędzania i przesiedlania tysięcy rodzin i narodów.

Зміст:

❖ Обкладинка:

Христос Воскрес!: Праці Анни Місило - Боднар з Ольштина, нагороджени II місцьом в кат. батіково-писакової техніки - 49 Загальнопольський конкурс писанок ім. М. Ковальського в Гожові Влпк.

XI З'їзд Об'єднання лемків: фото Анна Барнат. Більше читайте на 2 сторінці.

Петро Баняс координує заладунок того што дарували люде.: Більше читайте на 13 сторінці.

2 «ЄДНІСТ ДАЄ СИЛУ»

6 ЗЕМНИЙ ШЛЯХ ІВАНА КРИНИЦЬКОГО - В. Шлянта

8 КОНЕЧНЯНЕ НА ЗАХОДІ - проф. А. Ксеніч

10 ВЕЛИКОДНІ ПОБАЖАННЯ - В. Шляхтич

10 ЗАКОВОДОВАНА ПАМ'ЯТЬ - В. Шляхтич

12 ЗУСТРІЧ У ЛІГНИЦЬКОЇ ШКОЛІ - А. Вев'юрка

13 ВІДКРИТИ СЕРЦЕ – д-р А. Барнат

14 Дитяча сторінка - д-р А. Барнат, Кир А. Троханівський

16 ПОМАГАМЕ СУСІДАМ... - Й. Лабівска

17 ЯК ЛЕМКІВСЬКІ ДІТИ ДО ГАМЕРИКИ ПИСАЛИ
- д-р І. Ксеніч

21 ДЕСЯТИННИ РИЧНИЦІ 2022 РОКУ - М. Трохановські

22 ХВИЛИНА З МИНУЛОГО - А. Вев'юрка

23 ПРО ІВАНА КРИНИЦЬКОГО - В. Шляхтич

24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - В. Шлянта

25 ПРИПОВІДКИ - І. Рубич

27 МАМО, А ТОТО ШТО?

28 49 ВСЕПОЛЬСЬКИЙ КОНКУРС ПИСАНОК ІМ. МИХАЙЛА
КОВАЛЬСЬКОГО

Wierzyliśmy, że tamto zło w XXI wieku już nigdy nie pojawi się na Świecie a w szczególności w Europie, gdzie struktury międzynarodowe miały gwarantować bezpieczeństwo wszystkim narodom i państwom. Niestety od 2014 roku, a w szczególności od 24 lutego 2022 roku nie ma już pokoju w Europie. Agresja autorytarnej Rosji pod przywództwem jej prezydenta na demokratyczną Ukrainę przyniosła narodowi ukraińskiemu śmiertelne ofiary, bombardowania miast i zburzenie międzynarodowego bezpieczeństwa. Skala zniszczeń, brutalny sposób prowadzenia wojny, tortury, gwałty, śmierć setek niewinnych dzieci uświadamia światu barbarzyństwo i ludobójczy sposób prowadzenia wojny przez rosyjskich przywódców.

Dzisiejszy czas skłania nas do spojrzenia na Ukrainę cierpiącą i niezwykle bohatersko walczącą z wolą pokonania rosyjskiego agresora. Wojna ta jest dla nas tym większym cierpieniem, że solidaryzując się z Ukrainą pamiętamy, iż w państwie tym mieszka społeczność ukraińska, której 483 tysiące, w latach 1944-1946 wysiedlono z Łemkowszczyzny, Bojkowszczyzny, Nadsania, Chełmszczyzny i Podlasia na sowiecką Ukrainę. Nasza społeczność w Ukrainie wspólnie z całym ukraińskim narodem walczy o terytorialną całość i wolność nie tylko Ukrainy, ale także Polski, Europy i demokratycznego Świata.

Apelujemy o skuteczne zatrzymanie bestialskiej wojny oraz ukarania winnych zbrodni wojennych. Z swej strony wyrażamy wdzięczność każdemu w Polsce, kto wspiera Ukrainę i naród ukraiński w tym dramatycznym czasie.

Dla nas Łemków-Ukraińców z Łemkowszczyzny w Polsce rok 2022 jest bolesną i smutną 75. rocznicą operacji Wisła tj. deportacji z historycznych, ojczystych ziem i rozproszenia po północno-zachodnich obszarach Polski w celu szybkiego zasymilowania. Wierzyliśmy, że pamięć tego strasznego, historycznego wydarzenia przebiegać będzie w duchu powagi, prawdy i sprawiedliwości społecznej. Jednakże współcześnie podważane są prawomocne wyroki Sądów, selektywnie naruszana jest rękojmia ksiąg wieczystych oraz ignorowane są zawarte dwustronne umowy społeczne. Ponadto popieranie przez niektórych polityków tamtej tragedii, jej usprawiedliwianie oraz traktowanie jako dobrodziejstwa wyrządzonego nam w komunistycznej Polsce uznać należy za stawanie po stronie popełnionego zła i za jego popieranie. Publiczna kampania dezinformacyjna p.t. nieuprawnione roszczenia miała tworzyć także wśród postów klimat uzasadniający ustawowe

zamknięcie możliwości administracyjnych starań o naprawienie doznanych krzywd materialnych. Podejrzewanie ogółu ofiar deportowanych w wojskowej operacji „Wisła” lub ich następców o możliwość wyłudzenia terenów Skarbu Państwa jest bezzasadne, nieprawdziwe i krzywdzące. Jednakże przeciwko starającym się o zwrot własności utraconej bez zwrotu czy ekwiwalentu, od czasu interpelacji sejmowej prowadzone jest śledztwo Prokuratury Krajowej. Nawoływanie w Sejmie do anulowania Uchwały Senatu z 03.08.1990 r. potępiającej, właściwą systemom totalitarnym, deportację 150 tys. obywateli polskich narodowości ukraińskiej, przeprowadzoną przed 75 laty przy użyciu wojska, w praktyce godzi w zasady głoszonej demokracji.

W perspektywie obecnych wydarzeń na świecie i w Polsce my delegaci XI Zjazdu Zjednoczenia Łemków apelujemy do władz ustawodawczych i wykonawczych Rzeczypospolitej Polskiej o odpowiedzialną i właściwą ocenę komunistycznych czystek etnicznych przeprowadzonych według kryterium narodowościowego i wyznaniowego oraz o poszanowanie i respektowanie należnych nam praw człowieka i obywatela.

Gorlice 09.04.2022

<https://miedzyrzecz.biz>

*Президент Республіки Польща присвоїв д-р габ.
Богданові Гальчаку звання професора.*

Пане Професоре,

*Пішмимся, же наша лемківська громада збогатіла
іщи єдиним професором.*

*Жичиме Вам кріпкого здоров'я, життєвой енергії,
підтримки родини, друзів і колег!*

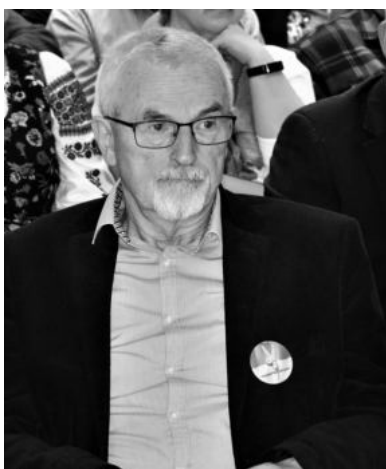
*Головна Управа Об'єднання Лемків
та редакція Ватри*

З нагоди 80 уродин
Анни Морох (дівоче Пиливська), родом з Боднарки
Дорога Мамо, Бабусю!

Нерозумно вважати, що вік приносить тільки
немічність і відбирає красу. Вік – це мудрість і
розуміння, це своя власна зріла краса. Жінці не
варто соромитися віку. Вам 80 років і це найбіль-
ше досягнення і пора, коли Ваша внутрішня краса і
Ваша мудрість перетворюються в найбільший дар
в цьому світі.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, всяких ласк,
Божих, радости щодня.

Ваші діти і внуки.

Шановному Ювілярови,
довголітньому члену Головної управи ОА
професорови Андрійови Ксеничу
З нагоди 75-ліття

Складаме побажання міцного здоров'я,
Наснаги и сил в подальшій діяльності на
благо нашої громади!

Помічним руком і мудрим радом все підтри-
муйте своїх колег.

Жичиме Божого благословіння на многая
і благая літа!

Головна управа Об'єднання лемків
Редакція «Ватри»

Ватра 2022

Якщо задумується чи того рока буде Лем-
ківська ватра в Ждині – то так, підтверджуємо!
Буде то сорокова, ювілейна едіція Свѣта
лемківской культури.

Без огляду на війну, наше життя іде далі,
як в Україні, так і гев в нас. В так виняткових,
драматичних умовах, тим паче треба нам
вказувати, же зме разом, лемки-русини-у-
країнці, же зме міцни, маме рушійну силу
і добру енергію, же нашої культури
не годен знищити. Не зважаючи на трагічні
події в давних роках і гнеска – далі тирваме.
Будме разом в Ждині 22-24 липня. Чекаме
Вас, чекаме на кожного, кому близка наша
культура.

Jeśli zastanawiacie się czy w tym roku odbędzie
się Łemkowska Watra w Zdyni -
to potwierdzamy, że tak! Będzie to czterdzie-
sta, jubileuszowa edycja Święta Łemkowskiej
Kultury.

Bez względu na trwającą wojnę, nasze życie to
czy się dalej, zarówno w Ukrainie jak i tu, u nas.
Wobec tej wyjątkowo dramatycznej sytuacji,
tym bardziej musimy podkreślić, że jesteśmy
razem, Łemkowie-Rusini-Ukraińcy, że jest w nas
moc, siła sprawcza i dobra energia, że naszej
kultury nie da się zniszczyć. Pomimo tragicznych
wydarzeń sprzed lat

i tych dzisiejszych - wciąż trwamy.

Bądźmy razem w Zdyni 22-24 lipca. Czekamy
na Was, czekamy na wszystkich komu nasza
kultura jest bliska.

Земний шлях Івана Криницького

Іван Криницький народився 19 липня 1929 року в Клемківці Горлицького повіту. Був третьою дитиною в родині Василя і Павліни, уродженої Баняс. В сім'ї усього було п'ятеро дітей – в тому двох хлопців з першого подружжя мами. В Клемківці Іван прожив десять перших років свого довгого і бурхливого життя. Навчання у місцевій школі розпочав у вересні 1937-го, однак закінчив у ній лише два класи.

У січні 1940 року хлопцю з родиною довелося переселитися в Україну. Клемківчани зупинилися в селі Новосілка, що біля Підгайців Тернопільської області. Там його батьки жили на Бехерові - одній з трьох частин села. Іван продовжував навчання у третьому класі місцевої школи. Улітку 1940 року, коли батько вирішив дізнатися, що відбувається з майном, яке родина залишила на Лемківщині, вони з Іваном пішки вирушили з Новосілки до Клемківки. Дорогою хлопець ішов позаду батька, нібито чужа особа, і мав слідувати, чи тому не загрожує небезпека та що з ним є. Спільно вони лише відпочивали. Обоє успішно добралися на польський бік кордону. Коли перейшли Сян то батька схопили німці і забрали на роботи в Німеччину. Одинадцятилітній Іван сам пішки прийшов у Клемківку. Однак він боявся показати в селі і пішов до свого стрийка а батькового брата, що проживав неподалік в селі Баниця. Там жив і працював в його господарстві. У 1941 році, коли тільки було це можливе, мама з дітьми Стефаном і Марійкою повернулася на постійне проживання на рідні землі, до Клемківки. Коли у 2018 році Іван єдиний раз відвідав село Новосілка, то зустрів там тих клемківчан, яких запам'ятав у дитинстві та які там залишились.

У 1943-44 навчальному році Іван у Горлицях закінчив шостий клас основної школи. Після цього здав вступні іспити до вчительської семінарії у Криниці. Однак тодішній воєнний час завадив йому розпочати навчання. Через рік, у 1945-му, він склав вступні іспити до гімназії ім. Мартина Кромера в Горлицях та став її студентом. Мешкав приватно в чужих, які жили по вулиці Костюшка. За два роки він закінчив три класи гімназії. По війні батько щасливо повернувся з Німеччини додому. Однак наближалось вигнання в межах військової операції «Вісла». В 1947 році родину Криницьких виселили у присілок Модлін села Куровиці біля Глогова на Долишнім Шлеску. Через два тижні після вигнання 18-літній Іван сам повернувся до Горлиць, щоб завершити навчання та скласти іспит

на водійські права. Обставини склалися так, що він залишався там майже два місяці, їздив машиною разом із польськими вояками та бачив, що відбувалося в горах із власністю, яка залишилась після депортованих і яку грабував хто тільки хотів та на скільки міг.

Із вересня 1947-48 навчального року Іван зупинився в Сьроді-Шльонській. Тут закінчив навчання у останньому четвертому класі гімназії. Про забезпечення умов свого життя хлопець старався сам. Протягом одного півріччя отримував стипендію. Після гімназії думав поступити у будівельний технікум у Вроцлаві. Однак, почавши працювати бухгалтером у трудовому кооперативі, Іван вступив у Торгівельний ліцей у Лігниці. Завдяки своїй працелюбності та професійності невдовзі він став головним бухгалтером. Здобувши у 1953 році у Вроцлаві вищу освіту економіста, Іван почав працювати економічним директором у Союзі молочної промисловості у Зеленій Горі. Двома роками пізніше опинився на аналогічній посаді у Союзі будівельної керамічної промисловості.

У міських осередках на землях поселення Іван разом з ровесниками вели дуже

активну суспільно-культурну діяльність серед депортованих в військовій операції «Вісла», які - за задумом влади - мали розчинитися в польській більшості і не залишити сліду по собі. А вони навпаки: коли тільки у 1956 році стало це можливим то покликали всепольське Українське суспільно-культурне товариство - УСКТ. Влітку 1963-го року організували в Лосі - сусідньому селі Клемківки, першу зустріч вигнанців у вигляді культурного фестивалю. Влада про всю цю діяльність молоді добре знала і задумала протидіяти тому. Планувала провокації, арешти, засудження та ув'язнення. Так сталося, наприклад, з одним із діячів, який раніше повернувся з примусових робіт у Німеччині. Щоби не потрапити в руки апарату влади і не бути арештованим, Іванові довелося раптово залишити як працю, так і Зелену Гору і виїхати геть.

Наступні 22 роки він працював у далекому Ґданську головним бухгалтером заводів фосфорних добрив. Наступні 17 років, аж до виходу на пенсію у 2007-му, він був заступником директора з економічно-бухгалтерських справ та членом Управи – головним бухгалтером Союзу неорганічної промисловості у Варшаві. За професійно-громадські досягнення Іван отримав численні відзнаки та державні ордени, серед яких - найвищий Лицарський хрест відродження Польщі.

Звичка піклуватися про рідне, до якого Івана привчили вдома, та шкільні роки, коли він зазнавав зневажливого і жорстокого ставлення з боку ровесників та вчителів, допомогли йому чітко зрозуміти - хто він, якого народу син? Він знав, яке значення у житті мають освіта, праця і людська солідарність у складних ситуаціях. На власному досвіді зрозумів, скільки зусиль та самозречення потрібно, щоби самостійно здобувати знання. Водночас у своєму оточенні він бачив, що освічена молодь вирізнялася, була активною, мала лідерські якості та допомагала іншим. Саме таким - небайдужим до загроз, безкомпромісним у питаннях протидії асиміляції, уважним до рідної мови, культури, традицій і релігії - Іван хотів бачити молоді покоління. Він добре розумів, що виховувати таких людей треба з дитинства. Прикладом осередку, який гуртує та культурно розвиває дітей, став ансамбль «Лемківський перстеник», що його Іван усіляко

підтримував. На 90-й ювілей Івана Криницького наймолодші його учасники на сцені Лемківської ватри у Ждині дякували йому за багаторічну опіку.

Іван пам'ятав також, яке значення ще за Австро-Угорщини мала матеріальна допомога випускникам гімназій, що хотіли вступати до університетів. Тому він вирішив підтримувати свідомих та працелюбних людей, які дійсно дбають про збереження рідної культури, недостатньо забезпечені матеріально, але дуже хочуть здобути освіту. У 2004 році, коли йому було 75, він заснував стипендійний фонд, що виділяє кошти учням і студентам. Ним на громадських засадах завідують учителі. Донині поміч щомісячну або одноразову отримувало багато учнів та студентів. Іванові принципи створеного фонду були згідні з тими, що їх сформулював Михайло Бучинський, який у 1970-х роках у Сполучених Штатах передав свої заощадження Українському народному союзові (УНС). Таким чином створений тоді фонд Бучинського мав допомагати молоді на Лемківщині в її навчанні. Журнали «Ватра» (ч. 4/2013) та «Лемківщина» у США надрукували статтю під заголовком «Що єднає мецената українського шкільництва на Лемківщині Михайла Бучинського і мецената Лемківської освітньої фундації?». Попри нагадування з боку ЛОФ про постанови Михайла, Український на-

родний союз донині не хоче співпрацювати з Лемківською освітньою фундацією Івана Криницького - хоча оба жертводавці того бажали.

Усе життя Іван Криницький належав до Греко-католицької Церкви. Її віряни на 950-ліття та 1000-ліття Хрещення Русі встановлювали пам'ятні знаки - хрести. Там, де колись поставили дерев'яні, треба було із часом їх міняти, а там де узагалі нічого не встановлено - ставити. Іван узгоджував це і сам встановлював хрести-пам'ятники. За 10 років зробив їх 12. Коли на 50-ті роковини вигнання у Ждині створювали Місце пам'яті, Іван придбав для нього «Дзвін миру». У 2007 році задзвонив у нього президент України Віктор Ющенко, який у той час відвідав ювілейну ХХ «Лемківську ватру». Тоді ж Іванові присудили відзнаку «Вірний предкам». У 2017-му голова горлицької районної адміністрації надав йому нагороду «Мости старости».

Приблизно 20 останніх років свого життя Іван мешкав у сусідньому селі - Устя, яке до кінця 1949 року звалось Руським. На місці його рідної Клемківки тепер знаходиться штучне озеро. В Івановій хаті на стінах висіли великі фотографії членів його родини, він немовби увесь час перебував серед них. Був чинним членом парафіяльної ради, дбав про передачу наступним поколінням місцевої історії і традицій, про збереження пам'яті минулого. Брав участь в усіх культурних заходах на півдні Польщі, та вшанування пам'яті в місці поховання жертв концтабору у Явожно, був на святах «Дзвони Лемківщини» в Монастирських в Україні. Хотів ще провести документацію історичних пам'яток та залишків сіл Лемківщини. Однак 17 січня 2022 р. на 93-му році плідного життя Господь покликав його душу до вічності.

Похоронні богослужіння у церкві в Устю 22 січня проводив о. парох Ярослав Чухта при співучасті о. митрата Івана Піпки з Криниці та о. Петра Качмара з Лосі. Покійного поховали на цвинтарі в селі Лося, де спочиває його дружина б. п. Тереза, яка загинула в автомобільній аварії. Побіч є могила Іванового друга з молодих літ Левка Галя та дружини Єви.

Життя людини - як промінь світла: має початок, але не має кінця. Починається при зачатті, а потім, після земної смерті, душа відлучається від тіла, яке перетворюється на порошок, - а вона і далі живе вічно в небі. Тому не кажемо йому «Прощай Іване», тільки «До побачення!».

Вічна йому пам'ять!

Конечняне на заході

ТЕКСТ проф. АНДРИЙ КСЕНИЧ

Моє місце народження пригадує мі все, же было то на Лемковині в смутнім для нас 1947 році. До вигнання оставало ищы праві докладні штырі місяці. Як пише наша краянка, Єва Млинарик-Гыра, было то:

„14 червня 1947 року,
Як сонце сходило,
Войско спокіні
До села вкочыло”.

То з єдного верша, а з другого:

„Штырнадцетий червень,
Смутна річниця-
Таку нам зафундувала
Славна акция „Wista”.

Євка мала дванадцет років и вшытко добрі запам'ятала. Мої першы спомины зачынают ся деси од четвертого рока жытя. Добрі памятам Семановы (брата) кстины. То было літо 1951 рока. По службі зышли ся в хыжы госьці, жебы одсьваткувати тоту подію. Найліпше памятам, як-зме з кузином по стрыку Прокопі – Петром - огрызали кости, бо мясо з кур пішло юж на стіл. Мешкали-зме товди в маєтку в Пшибишові, тепер то Дзецьмяровіце під Шпротавом. Было то юж друге місце, бо з транспорту около 10 родин з Конечной посадили в Сецебожицах, тіж в маєтку, недалеко Шпротавы. Рік пізніше влада дозволила піти глядати собі хыжы на «власну руку». П'ят родин з Конечной и єдна зо Ждині переіхало до наступного маєтку, де не было юж так кісно. Поєединчы хыжы были юж заняты, або не позволили нашым людям поселити ся в них. На початку было там як в «колгоспі», бо мали-зме спільны укы и паствиска, што нашмарило нам спільне газдування на них. Як пришли правдивы колгоспы, то нашы людє повіли, же мы юж маме колгосп и ниhto з Лемків не записал ся до той «спільноты». Скорыстали на тім и тоты Лемкы, што не мали з нами спілки, бо в селі наших родин было кільканадцет. Колгосп скоро ся розвалил, але перед тым, як го закладали, наших

з маєтку розселили. Тепер якоси нашли ся ищы хыжы, бо до некотрих перше не пустили нас, а іншы ся звільнили. Каждая родина достала поле, уку и товди справді зачали Лемкы газдувати на своїм. Скоро показали, же не сут гіршы од тых з «централі», а навет ліпшы од тых газдів, котры пришли з інших сторін. Тото поле перешло на власніст аж в 70-сятих роках, коли люде поздавали – то в шпротавскім повіті - карты переселеньчы и за зерно выкупили землю. Я так то пам'ятам, хоц товди мене юж дома не было, бо по школах працювал ем и мешкал в місьці.

Верну до маєтку, бо врзав ся він глубоко в мою памят. Были в нім три хыжы; една велика и то в ній мешкали три родини, в другій дві, и в третій една. Мы мешкали в тій, де засіли дві родини. До маєтку належали дві стайні и ищы дві великы stodoly. Една стайня была цалком новітна, з поїдлами для живины и з підвішаным кошыком для задавання пашы. Над стайньом был великий шпіхлір, такий наш сыпанец. Як гнеска виджу себе посеред подвіря, дітина 3-4 роки и така велич забудова доокола. Познавал ем тото вшытко помалы, а до той другой stodoly пішол ем певно з нашом бабом, бо сам долго боял ем ся виходити за подвіря. Може то дивне, а може ні, але не памятам жадной свары ци якисой згрызы медже родинами, што преціж в такій ситуації може ся трафити.

Лемкы в селі не ховали ся и не бояли, а преціж Полякы были з ріжных кінців краю, и зо заграниці, з Франції, та што тіж цалком нормальне на заході, зо-за Буга. Полякы по роках признавали ся, же смотріли на «tych Ukraińców» з векшым страхом як мы на них. Молоды, кавалерка дос криво на ся позерали, видно то было на забавах, де доходило и до биткы. Коли мы піросли того юж не было. В школі, в селі были штырі клясы, и пізніше не трафляли ся медже нами задры. Двох-трёх колегів пробувало навет бесідувати по-лемківскы.

Тото, што-м ту написав не означат, же люде забыли о Конечній, Ждыни, Брунарах ци Вафци. Старшы газдове сходили ся вечерами, особливо в зимі, и бесідам о Лемковині не было кінця. Юж в осени 1956 рока люде пробували їхати смотріти, што там в горах стало ся з їх газдівками. Няньо тіж їздили два разы, але по другім выїзді в 1957 році повіли, же не будут вертати, бо треба бы было одкупити хыжу, а великий клопіт был

бы ищы зо школом. Дома было нас товди пятеро діти. Ту в селі были штырі клясы, а до міста пару кілометрів. До Горлиц з Конечной треба рахувати тридцет. Діти скористали з того, бо вшыткы здобули середню осьвіту, а и выжшу тіж. Зо заходу з «нашого» села вернул лем еден газда.

Тримали-зме ся свого. Сьваткували по-старому; до православной церкви ходили на початку до Шпротавы, потім до Лешна Гурного або Пшемкова. Як позволили юж одправляти грекокатолицкым сьвещеникам, то пішли-зме до о. Володимира Гайдукевича. То він одпровадил нашу Бабу на цментір и немало інших наших земляків, котры вмерали на заході. Не вшыткы люде, якы пішли в тамтім часі до православной церкви, вернули потім до унії, але не моя то справа оціняти тых вірных.

Спомнутый колгосп то была спільна молотилка (młockarnia) и мотор до ней. По жнивях, тіж на спряжку, як треба было двоих конів до роботы, а газда мал єдного; спільно тіж молотили-зме зерно. Разом копало ся бандуры и деяки інші роботы тіж ишли зо сусідском помочом. Як пригадую собі кошнія укы, то ту каждый газда брал ся сам до роботы. Не забуду того, як няньо вставали «з росом», жебы коса добрі брала, а я потім, юж при теплім сонци, ишол трясти по них валкы. Може тото «трясти валкы» не вшыткы тепер розуміют, але додумати ся можна о што ту ходит. Змінило ся то, як няньо купили кінну косярку. Так ім, як и нам было юж лекше. А так по правді, то легко не было. Выжити з того поля, як ся оддало обовязковы доставы паньству и штоси ищы оставало дома, то розходило ся то на ріжны потреби. Зробило ся лекше аж як-зме піросли, а потім пішли на своє, але то юж інша тема.

Няньо од початку пренумерували «Наше слово». В селі заістніло УСКТ, але жебы дашто шувне ся там діяло, то не повім. Єдным таким моментом міг быти пункт навчання української мовы. То ся не вдало, бо по пару стрічах в школі пані учителька, забужанка, перестала запрашати нас до ней. Штоси, комуси, деси ся не сподобало, а може то лем тото, як признала ся нам сама п. учителька, то факт, же не мала приготування до навчання української мовы. Тай так закінчыла ся діяльність пункту в нашім селі.

Як тепер, по роках, смотрю на тамтот час, то повідам собі, же в такім селі, де было нас

пiл-на-пiл з Поляками, можна було не лем чути ся «як в себе», але и веце зробити для того, жебы друге-третє поколiня роджене на заходi, мiцнiше привязати до свого языка, традицiї, культури и релiгiї. То такє моє максимальне думаня гнеска о тамтiм часi. Тепер, коли старше поколiня юж одышло, середнє одходить, а молодше розышло ся по краю и по свiтi - в селi наш дух ся затер, занепал...

Спомнул ем о школi, о учительци тай думам, же треба повiсти ищы о моїх ровесниках-школярях. Дуже нас покiнчило середнi школы, здобуло высшу осьвiту и стало лiкарями, iнжинерами, учителями ци навет професорами. На тых 10-11 Лемкинь и Лемкiв з мого и близкого мi рiчника таких была рiшуча бiльшiст. Жебы ищы мiцнiше то прозвучало, додам, же спосеред ровесникiв-Полякiв такого статусу ниhto не осягнул. Проф. Роман Дрозд пересьлiдил тот феномен и ствердил, же процентово «найвеце» середньої и высшой осьвiти мают в Польщы Лемкы. На конец мам такє кус для мене незручне запытаня, ци як вернули бы-зме в Бешкiды, тiж бы так было?

В статтi збережено правопис прийнятий автором.

Христос Воскрес!

Щиро вiтаю всiх зi святом Воскресiння Христового. Всiх, якi нинi святкувати будуть в наших рiдних Горах i всiх, якi в чужинi спiвати будуть – «Христос Воскрес!» Вiтаю всiх, якi вiдсвяткували вже Великоднi Свята за навим стилем. Всiм їм – «Chrystus Zmartwychwstał!» Але перш за все вiтаю тих, якi зберiгають батькiвську святiсть привезену з Лемкiвщини, Бойкiвщини чи Надсяння. Вiтаю всiх наших людей з Холмщини i Пiдляшшя, з якими разом будемо спiвати в свята нашi – «Христос Воскрес!» Вiтаю всiх православних i греко-католикiв, бо всi ми **РОДИНА**. Щиро вiтаю всiх матерiв, якi з дiточками втекли перед вiйною в Україні за межi своєї улюбленої батькiвщини, залишаючи там, в Україні, своїх чоловiкiв i батькiв захищати Україну, як вiльну i демократичну державу. Всi ми велика родина. Всiх нас єднає наша Батькiвщина – Україна, яка нинi бореться з ордiнським фашизмом – москалем. Єднаймося з усіма нашими братами i сестрами в страждальній Україні. Жертвуймо їм свою молитву, своє серце i даруймо їм все, що може i повинен дарувати християнин ближньому своєму. Будьмо з тими, якi захищають нашу Батькiвщину,

своїм серцем i душою, хай почують наше тепло у своїх грудях. Всiм, якi загинули у бої з московською ордою заспiваймо – «Христос воскрес!» Кожний воїн є героєм України, а саме він теж нашим героєм. Молiмо всi Воскреслого Бога, щоб так, як Він, Воскресла Україна. Слава Богові! Слава Героям! Слава Україні! Христос Воскрес! Воїстину Воскрес! Василь Шляхтич

Воскреснуть всі!

Весна в Бескидах i Карпатах.
Весна, як колись в мами, тата
В Горлицях, або десь в Криницi.
В Сяноцi, Вроцлавi, Лiгницi...
В Лемкiвщинi i в Україні
Всiм святкувати треба нинi.
Виметуть смiття, що смердiло...
Викинуть грiх душевний з тiла.
Великдень. В церквi вся родина,
Всi славлять нинi Бога – Сина.
Він, як сказав, так i ВОСКРЕС!
Велике чудо всiх чудес!
Вiйна говорить Україні,
Вам святкувати ще не нинi.
Вам треба ще нести свій хрест.
Вбитi чекають на той жест.
Всi нинi вiдспiваймо тост
Воскреснете, як Сам Христос!
05.04.2022р.

Василь Шляхтич

Закодована Пам'ять

ТЕКСТ **ВАСИЛЬ ШЛЯХТИЧ**

Пробую зрозумiти святiсть батькiвського слова, яке так радувало мене коли був дитиною. Святiсть батькiвської хати, якої я не бачив, а про яку так солодко говорили мої тато в мої дитячі роки.

Пригадую собі якби то було вчора. Вони брали мене на колiна i починали говорити

тихим голосом про своє минуле солодкими мов цукерок словами, які були зрозумілими для мене, як дитини. Я слухав, а все що почув записав в пам'яті. А нині все що колись почув стелю перед вами в рядках батьківської мови словами.

Бувало, що вони входили пам'яттю в час свого дитинства і висловлювали мені минуле своє і родини, яке весь час жило в їхній душі. Вливали мені любов до всього рідного, яке в них живим було завжди.

А вони говорити вміли. І говорили мені, як садили сад на підгір'ю своєї ниви, як щепили на принесених з лісу дичках яблуні і груші... Коли про це говорили, їхніми лицями потоком сльози плили. Це був доказ їхньої любові до рідних земель. Боже, як вони любили свій рідний край, свій рідний Улюч – про село, яке з димом пішло у 1946 році могли говорити цілими годинами... Саджений ним сад здичів, тоді вже давно заростає бур'яном, а з бур'яну виростають дички нових дерев. Може на тих «дичках» колись мудрі люди щепити будуть нові сади? Все те історія осудить. Тато цю свою любов до всього, що рідне, защепили і в моїй, тоді ще дитячій душі, як згадані вище щепи в саду. Защеплена ними любов вростає весь час в моє життя, а нині також в життя моїх синів, і я є впевнений, що і внуки мої нею жити будуть.

Так до мене тоді, як до маленької дитини говорили: «Ти сину послухай історію свого тата, родини, села. Мого села вже немає. Пішло воно з димом, як кадилина святість у вічність, в яку незабаром піде моя душа. Добре,

що тоді, в ті жорсткі часи не взяли у мене життя.

Знай, що працював я у Франції дуже багато і тяжко. Там заробив гроші, привіз їх до села, до дому і з часом поставив хату. Бляхою покрит. Гарна була. Я тішився зі своєї хати, як мала дитина з подарованої іграшки. Раптом, в згаданому році я бачив, як хату, яка мені святістю була, спіймав вогонь, а дим і попіл вітром несені влітали у небо. То брат християнин нам хату спалив... Певно тому, що вона була наша, як наше село, як наше Надсяння...»

Роки спішать скоро, наче вода Сяном, коли сніги тануть в весняну пору. Ті люди, що знали тата, кажуть, що він нікому не був ворог. Він чесний українець, правий християнин. Він любив всіх людей.

Прогнаний з рідного Надсяння в чужину. За що? Чому? Кажуть, Акція «Вісла» в чужину прогнала тата, мене і родину з рідної землі, щоб там між чужими тихо пропадали. Без віри і мови не довгий їм шлях. Щоб з часом ми стали німі, а все те що знали забули... Так не сталося. Ми не пропали. В нас мова, яку в серці принесли в чужину батьки живою нині в мене, в родині, в односельчан, які завірили своїм батькам і як вміли, так говорили в чужій хаті, по своєму, бо це було нашим бути, або не бути.

Тому ми нині багаті в пам'ять, в історію свого села, свого дому. В історію рідного Надсяння...

Був Улюч моїх батьків, в якому всі люди з со-

<http://www.ulucz.org/?p=742>

Чоловічий хор Читальні „Просвіти„ в Улючі. Посередині дир. Салтнікевич 1933р.

бою згідно жили. Дві церкви в селі були.

На Дубнику старенька як прабабуся, якій 500 років минуло недавно, стоїть і чекає своїх парафіян, своїх вірних Улючан... Туристи відвідують її, бо ти, бо я далеко від рідного села. Була й нова церква побудована на початку двадцятого сторіччя. При церкві діяв хор, в якому між іншими співали мій тато, мій вуйко і мій стрик, та багато інших з родини.

Нової церкви нема, хоч пережила страшну війну разом зі своїми людьми. Нема Улюча предків наших. Хору теж нема. Тільки не зник Сян вужоватий, якого так люблю згадували тато. Не зник також Дубник. Сяну і Дубника переселити, вигнати з рідного Надсяння не далось грішним людям. Гора і ріка завжди там були, вони там є і там будуть, щоб говорити нащадкам, що ми там колись жили.

То не друга світова війна осиротила нас. То в мирний післявоєнний час прийшли людці і зруйнували наш рай. Спалили село, а люди, як писав наш Геній Тарас Шевченко «розлізлися, мов мишенята». Хтось в ліс, хтось до родини в другому селі. Бувало, що тих, які не мали сили втекти вбито. Але й до тих, які тікали стріляли.

Через рік всіх нас згуртували на майдані села і вигнали з рідної землі, а далі в худоб'ячих вагонах порозвозили по півночі і заході Польщі.

Улюч пережив сотні років, лиш того післявоєнного варварства пережити не був спроможний. Улюча батьків нема. Церкву нову розібрали... Зі старої на Дубнику зняли бляху і вкрили її гонтом... Все це чинили вони. Спитаєш – хто вони? Є такі, що кажуть, що цей злочин вчинили нам слов'яни – християни.

А яка тут різниця? Спалили село. Нас насильно вигнали і взяли наше прадідівське майно. Роки минають. Батьків нема. Село створене після нашої відсутності в чужих руках нині. Коли говориш про це дитині, вона не може збагнути того, що сталося.

Ось таке лихо зайшло до села тоді, колись... Молись, щоб ти не переживав того, що наші батьки. З Богом!

Зустріч у ЛІГНИЦЬКОЇ ШКОЛІ

ТЕКСТ АДАМ ВСВ'ЮРКА

Останніми днями наша школа у Лігниці живе історією двох дівчат з Житомира, яких війна привела до Лігниці.

Маргарита та Анастасія це подружки. Їм вісім років. Від вересня минулого року розпочали навчання в початковій школі в Житомирі. Прийшла війна та все знищила. Дівчата лишили все та ратували своє життя. Їхні мами втікали з дівчатами в різному часі, іншими дорогами, різними видами транспорту. Коли Анастасія з мамою зупинились в Лігниці, дівчинка пішла до нашої школи при вул. Шевченка 10. Яке було її здивування, коли на коридорі побачила свою подружку з Житомира - Маргариту. Дівчата обнялися, цілували, плакали, сміялися, не довіряючи, що так далеко від України та Житомира знов можуть бути разом.

Маргарита каже: «Я побачила Настю і побігла її обнімати. Це було велике здивування. Ми плакали і цілувались.» Ця історія є доказом для нас всіх, що війна не є в силі знищити українського народу. Ми завжди разом в дружбі і любові. Віримо, що зло війни мине та настане мир на славу України і демократії.

Маргарита та Анастасія в Лігниці

фото Andrizej Andzjejewski

Зачали зме зберати їдло, косметики та шитко інше што потрібне.

«у мить ока наповнилося 5 бусів...»

Відкрити серце

Тото што прийшло на наших братів з України глибоко нас зашокувало. Хибаль не має в Польщі родини, яка не співчувала би людям, до яких доторкнулася війна. Робили зме дуже през тот час. Організували зме ся! Діяли зме разом!

Кружок ОЛ в Лосі зачав діяти одраз. На початку зберали зме ладуварки до мобілок і пауербанки, би передати їх до Перемишля. Підказали нам, же сут матері яки перетинают кордон і не мають зв'язку з родиною ни в Польщі ни в Україні, а такий зв'язок є їм барз потрібен. Хто думав на ладуварку до телефону, коли треба било тікати з горючого дому! Потім зачали зме зберати їдло, косметики для діти і дорослих, оболочини, перини, ліки і шитко што потрібне, би можна било «нормально» жити гев

в Польщі або гин в Україні. Люде приносили нам шитко о што зме попросили! У мить ока наповнилося 5 бусів, они буквально розходилися на рубях! Поїхали в двох турах безпосередньо в Україну. Крім того послали зме дві особови машини, яки доїхали до Львова – до наших приятелів з «Молодой Лемківщини» і до Самбора. Наши дари несли поміч коло Києва, Львова, Ужгорода, а навіт в єдним з харківських шпиталів.

Дякую громаді Лосі, Брунарі, Баниці, Криниць, Ропи і людям з інчих сіл і міст, яких не годна-м поіменувати. Проте шитким єм вдячна цілим своїм серцьом! Ради зме, же можеме допомагати і же Ви допомагате разом з нами!

ЗРИХТУВАЛИ: д-р АННА БАРНАТ
кир АРКАДІЙ ТРОХАНІВСЬКИЙ

Дитяча сторінка

1. Христос Воскрес,

Вшитким читачам «Дитячої сторінки» зичу Божого миру, найрадість з воскресіння вчит нас підноситися кожного дня і думати лем як другому зробити добро, бо втовди і ми будеме щасливи.

Виберте одповіді:

1. Хто воскрес? -
2. Яку ікону ставляме на тетраподі? –
3. Якого сьвятого лист читае на пасхальной утрени? –
4. Котри двері не заперат сьвященик по Пасці през 7 днів? –
5. Што берут вірні на процесію в неділю? –

Одповіді: Євангеліє, Ісус Христос, сьв. Іван Золотоустий, ікона Воскресіння, Царски врата і дияконски двері;

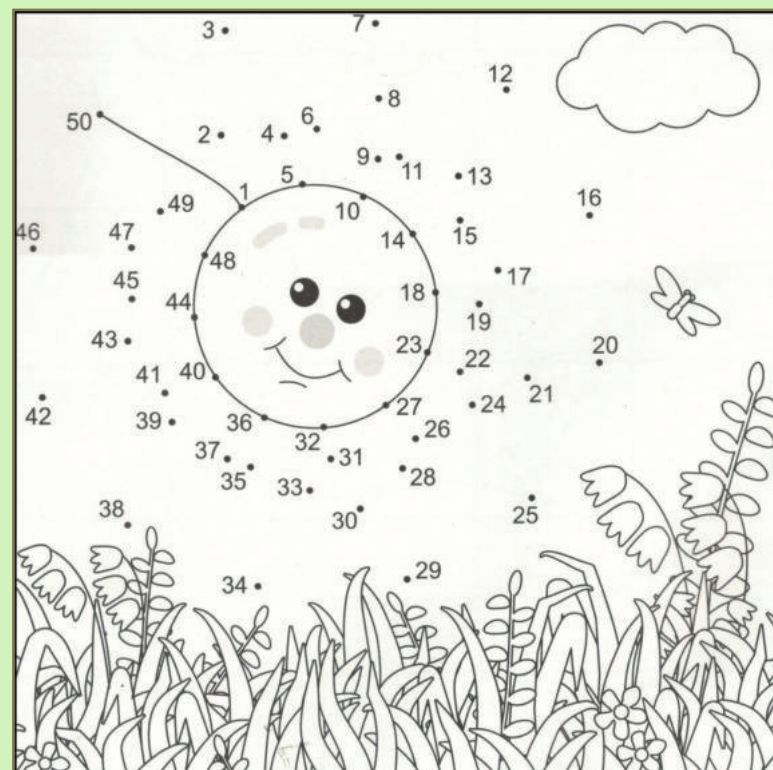
2. Што іщи треба дати на наш великодній стіл? Што в тебе дома мама і бабця витігают з кошика?

3. Того рока наши лемківски писанки сут синьо-жовти! А ти як прикрасиш свої?

4. Поєднай крапки згідно з номерами, а потім покольоруй малюнок.

5. В тот винятковий час не забивае на нашу родину розсіяну по цілим сьвіті.

Діточки листи пишут!
Ти тіж можеш написати нашій редакції!

Трилітня Ленка
Зубаль з
Вроцлава юж
пішла осьвітати
першу паску

А Ганя (7 р.) и
Миколай Сидор
(9 р.)
з Праківців
дораз сядут до
великоднього
сьніданку.
великоднього
сьніданку.

Магдалена Шлянта (3 р.) з Лосі не забила на
своїх приятелів з України.

16 Помаgame сусідам...

ТЕКСТ ЙОГАНІЯ ЛАБІВСКА

В неділю 6 марця 2022 р. в Олаві, гурток Об'єднання лемків і Греко-католицька церков поєднали свої сили і зорганізували акцію-збірку на олавському ринку. Патроном бив уряд міста. Розголосили зме подію в інтернеті, подзвонили зме по родині, приятелях і од вівторка перед збіркою зголосилося барз дуже охочих, котри хтіли хочби в найдрібніший спосіб допомогти. І допомогли...

Знали зме, што в неділю станеме на нашым становиску горди, бо оферуеме вшитко што найліпше. Во вшитко што било пририхтуване люде вложили серце. Мали зме 30 літор домашнього борщу, 26 бляхи кіста з домашніх цукорни, 19 хлібів з домашніх пекарень, 5 слоїв квашених огірків з загорідок і 3 кілограми свойського смальцю – а до того майже 100 прапорів з домашніх швалень. Но ци то не є привід би гордо стати за таким становиском і оферувати тото вшитко? Вірте! Є!

Люде купували і метали до пушок дуже більше ніж повинни. Вертали і знову брали хліб зо смальцюм і огірочком і гадали, же борщик пишній і до того наши кіста. Наши олавски тети сут славни своїма кістами!

Дівчата з України, котри ту мешкают юж пару років, тіж міцно ся заангажували би помочи своїм родакам і напекли кіста як з найліпших пекарень. А за нашим хлібом зо смальцюм

«Ваша допомога допомагає»

Наймлодши члени нашого гуртка Татяна Лабівська и Зузанна Чупік помагают як лем знают.

автор: Мирослав Сьдзяк

черга стояла покля ся не скінчив. Вшитко ся випродало до останньої краплі борщу і останньої скибочки хліба.

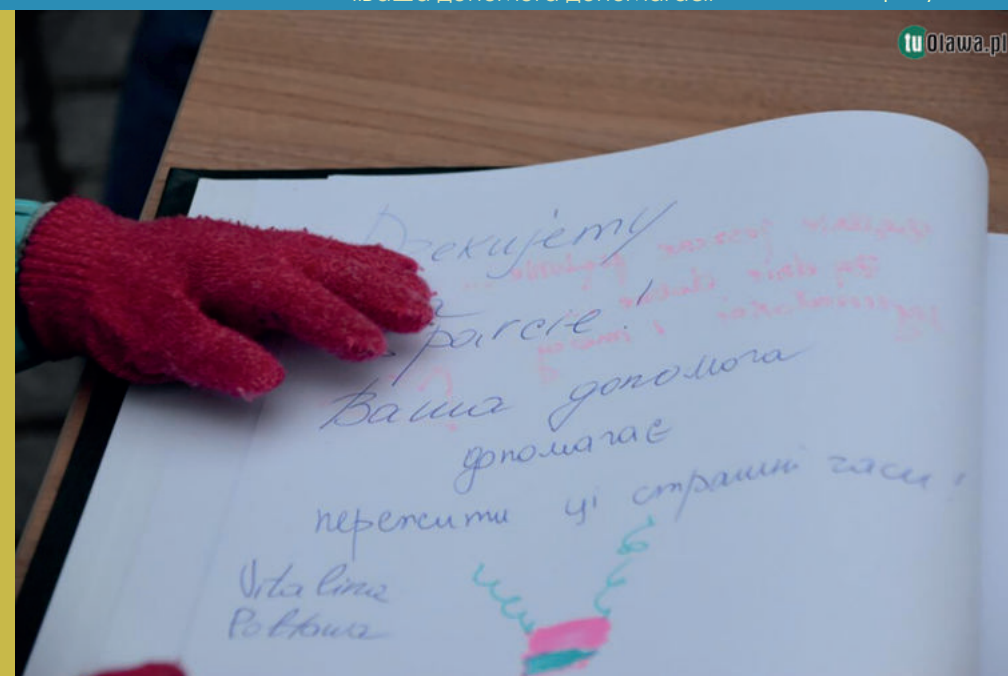
Зобрали зме 10.058 золотих. Гроши перезначили зме на річи, котри тепер найбарже сут потрібни в Україні. Сут то коци, ноши, опаски і бандажі, штивни ковніри на шию, їдло, олій, консерви з м'ясом і рибом, крупи, солодоши. Транспорт юж доїхав на місце, там де є найбарже потрібен. Де потрібуют го наши сусіди українці. Наша

родина. Наши приятели. Просто люде. Бо помагатыя передо вшитким людам!

Ми лемки, тіж переживали зме тото само што они тепер. Силом вигнали нас з нашої укоханой землі... хвилю мали зме би зобрати што найголовніше і поїхали зме в незнане... Ми знаме што значит така доля...

Зато власьні ми лемки мали би зме помочи українцям! Не робити поділи. Бо і так за дуже їх медже нами.

Дякую ще раз вшитким, котри заангажувалися в нашу акцію.

Як лемківскы діти до Гамерики писали

ТЕКСТ д-р ІГОР КСЕНИЧ

В 1926 році Полякы рішшили подякувати Гамериканам за поміч в відтворенні польской державы. А было за што дякувати. Як бы не президент Вудро Вільсон і його славных 14 пунктів ци гуманітарна допомога з-за великой воды, Польща певно бы ся не втримала під тиском більшовиків. В рамках подякы выдумано, же польскый нарід выдаст Декларацию захвату і дружби для Сполученых Штатів. Од квітня до липня 1926 рока підписало ся під ньом 5,5 мільйона мешканців II Речысполитой, в тому числі представники національных меншын, котры складали більш-менш єдну третю цілого населення меджевоєнної Польщы. Діяло ся то в нелегкім політичній моменті, бо в часі травневого перевороту Юзефа Пілсудского. Підписы зобрано в 111 томах на більше як 30 тисячах сторінок. Польска делегация привезла їх в листопаді 1926 рока до Вашингтону і передала на руки тогочасного президента Кальвіна Куліджа. Памят о тій акції загинула бы, як бы не працівники Біблійотекы Конгресу США польского походжыня, котры одкрыли книги з підписами в половині 90. років. В 2009 році Гамерикане опублікували в інтернеті сканы першых 13 томів. В роках 2015-2017 Польска Біблійотекa в Вашингтоні, при фінансовій підтримці Міністерства заграничных справ РП, зреалізувала проєкт «Кляса 1926», котрий полігал на дигіталізації решты книг. В 2017 році па-личку перейнял Осередок «Карта» в Варшаві. Його працівники створили интернетовий портал «Польща 1926», на котрім выставлено вшыткы томы. Тепер підписы можна оглядати і на сайті зрыхтуванім без «Карту»¹, і на сайті Біблійотекы Конгресу США².

Акція з 1926 рока масово охопила польскы школы, в тім на Лемковині. Учні вписували ся в розділі під наголовком Польске шкільництво на пошану гамеричкого народу на памятку 150-ліття незалежности Сполученых Штатів. Спискы з підписами з лемківскых сіл є барз цікавым джерелом під парома кутами. По-перше, зо стороны антропонімікы, то значыт того, які імена і назвиска мали товди лемківскы і не лем лемківскы діти. По-друге, тоты спискы вказуют, як выглядало шкільництво на Лемковині в половині 20. років XX віку. По-третє, можна з них робити высновкы на тему суспільных стосунків на наших землях тамтого часу.

Од разу треба повісти, же аналіз книг не є такий простий, як бы ся здавало. Видно, же де-не-де то вчытеле підписували ся заміст учнів. Єдны села писали кирилицьом, іншы латинком, часом і так, і так. Бывало, же дітина імено записала кирилицьом, а назвиско латинком. Трапляли ся помылкы, в кінци робили то діти. Часом трудно розрізнити лемківского учня од польского, бо імено і назвиско пасує і до Лемка, і до Поляка, а навет і до Цигана (Рома). З не-Лемків од разу можна было спостеречы Жыдів (тепер правильніше буде повідати Євреїв). Кус помагала мі книжка Ивана Красовского зо Львова, котрий зобрал до купы лемківскы назвиска з так званої йозефіньской метрики з кінца XVIII віку. Денекотры імена діти записували в ріжних формах. Пошырене на Лемковині было ужываня здрібнень, наприклад: Настя або Наста, Улька, Параска, Ваньо, Ілько, Данько. Коли будеме ту робити якісы підсумкы, то Настю треба буде рахувати разом з Анастасийом, Ваня з Иваном і так дале.

Призріл єм ся лем горлицькому повітови. Як даколи буде час, то опрацюю тіж новосанчівський і ясельський. Заохочую тіж до того чытачів. З руснацкых сіл горлицького повіту школи были в 26 місцевостях згідно з книгами підписів. В акції взяли участ учні зо шкіл в таких селах: Вапенне, Воловец, Высова, Біянка, Бліхнарка, Боднарка, Гладышів, Ждыня, Квятонь, Климківка, Конечна, Крива, Кункова, Ліщыны, Лося, Мацина Велика, Незнайова, Панкна, Радоцина, Роздзіля, Ропиця Руска, Рыхвалд, Смерековец, Усьця Руске, Чорне, Шквіртне. Серед учнів нарахував єм: 1298 Лемків, 31 Євреїв і 25 Поляків. Можливе, же Поляків было кусьцьок більше з уваги на подібніст імен і назвиск, але не змінило бы то загального образу. Трудно тіж повісти, ци в акції взяли участ ромскы діти. Кус єм ся задумал, ци нашы ученикы могли ходити до шкіл в сусідніх польскых селах. Перезріл єм спискы з Ропы і Санковы – жадного-м Лемка там не на нашол.

Найбільше діти підписало ся в Смереківци – 106, найменьше в Конечні – 18. Найбільше польскых учнів было в Климківци – 15 (при 38 Лемках), єврейскых – в Лоси (12, при 70 Лемках). Найбільш багатокультурном явит ся школа в Высові, де підпис зложило: 51 Лемків, шестеро Євреїв і троє Поляків.

1 <http://www.polska1926.pl/>

2 <https://hdl.loc.gov/loc.mss/eadmss.ms009133>

як в селі без три роки було менше як 60 діти, творилося школу єноклясову; як було 61-100 діти – двоклясову; 101-150 – триклясову; 151-200 – штирьоклясову; 201-250 – пятиклясову; 251-300 – шестиклясову; більше 300 діти – семиклясову. Не мам, што правда, даных за три роки, але як взяти тоты за 1926 рік, то тото правило не было до кінце перестерігане на Лемковині. Адже двоклясовы, а навет триклясовы школы были в селах, де учнів было 60 і менше (Гладышів, Крива, Усьця Руске – дві клясы; Высова – три класы). Могло то быти звязане з тым, же тоты села были богатшы і могли збудувати більшу школу, а потім утримати більше як єдного вчытеля. Боднарка є прикладом в другу страну: в тім селі в 1926 році было 66 діти, але школа мала лем єдну клясу. Найлюдніща была триклясова школа в Смереківці, де вчылося 106 діти. Єдином штирьоклясовом школом в наших селах горлицького повіту была школа в Лоси, хоц вчылося в ній 82 діти. Адже згідно з законом законом повинни там быти лем дві класы. То зас може свідчыти о ліпшій економічній ситуації малярского села.

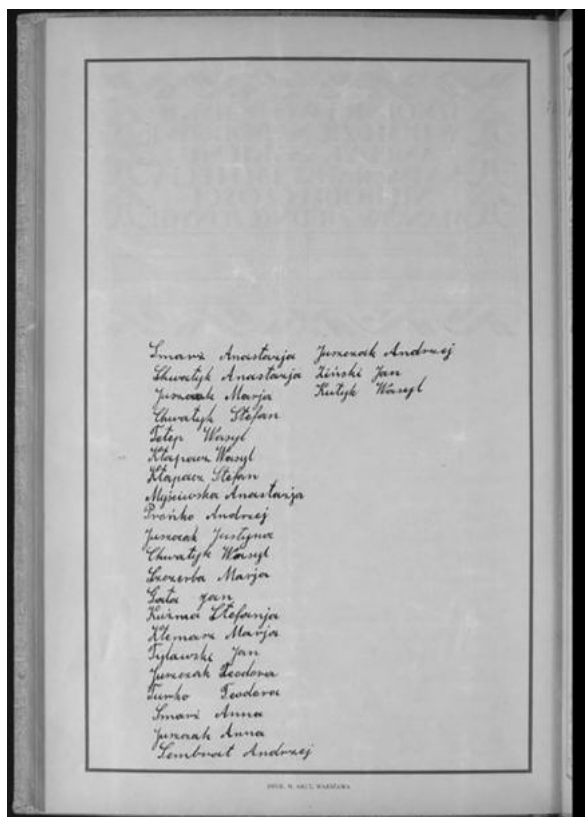
В шкільнім районі, то значить в єдиній школі, могло быти од 40 до 650 діти. Нижче того ліміту было аж вісем шкіл в лемківських селах (Вапенне, Квятонь, Конечна, Кункова, Ліщыны, Мачина Велика, Незнайова, Роздзіля). Могло то выникати або з того, же тоты села мали дос фінансів, жебы втримати школу, або

з припису права, згідно з котрим дорога дітини до школи не могла бути довша як три кілометри. Цікаве, як виходило то в практики. Наприклад, не знам, до якої школи ходили діти з Ганьчови. До Высови, Шквiртного чи Усьця? Так чи iнакше, ганьчiвськi учнi могли мати бiльше як три кiлометри дороги по науку.

Вартат ся зятримати ишчы при шкільній адміністрації. Польша была товди поділена на шкільны округы, котры обіймали пару повітів. Керівниками округів были кураторы, котрым підлягали повітовы шкільны інспекторы. Горлицкий повіт входил в склад краківського округу. Шкільным інспектором для горлицкого повіту в 1926 році был Станіслав Данецкі (1875-1958). Його гріб, а точніше гріб його родини, заховал ся на цментери в Горлицях. Інспектор был начальником для керівників шкіл і вчителів. Школы мали свої заряды. Їх органами были керівник школы і рада педагогічна. В лемківських школах функції керівника і вчителя найчастіше ся лучыло. Лем де-не-де был і керівник, і вчитель. Як посмотриме на назвиска керівників, то кус більше як половину з них складали Русины, решту – Полякы. Каждая школа мала тіж так звану опіку, до котрой входили: головний опікун, керівник школы, катехета (єгомосьць/ксьондз) і єден або двоє мешканців села. Завданям опікы было дбати о школу в розмаїтых аспектах: фінансовім, едукацийнім, а навет таким, же опіка мала тиснути на родичів, котры не посылали діти до школы. Головний опікун міг сидити на лекциях, не мал лем права екзамінувати діти і звертати увагу вчителям. Повнил тіж функцию радника ради педагогічної. Серед головных опікунів підписаных в книгах Поляків не видно взагалі.

Суспільні стосунки на Лемковині в 1926 році

Книги є свідомством суспільних реляцій, які панували на Лемковині в такий час. Як візьмемо діти за статистичну пробу, то треба повісти, же на рідних землях Лемки були більшістю, і то великою. В наших селах горлицького повіту лемківські діти складали 96 % учнів, Поляки і Євреї по 2 %. В припадку меншин вибивали ся: Климківка з 15 дітьми польських осадників, Лося з 12 дітьми єврейськими і Висова з дев'ятьма представниками обох націй (шестеро Євреїв і троє Поляків). На підставі підписів трудно єднозначно пові-

Друга сторона декларації захвату і дружби для
Сполучених Штатів з села Боднарка.

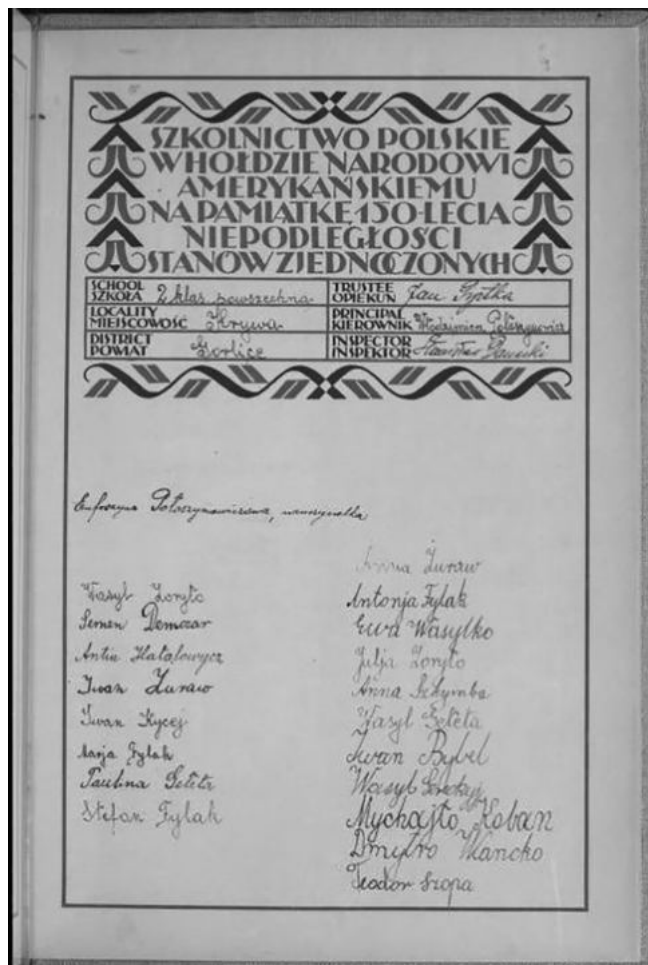
сти, в якім языку вчили ся діти. Згідно з законом в гмінах, де меньшыны складали принаймні 25 % мешканців, наука йшла в ріднім языку, як в шкільнім районі (то значыт в єдній школі) родиче принаймні 40 діти вимагали, же хцут науки по- рускы. Як ся тоты умовы не сповнило, то вчыло ся по-польскы. В рускій школі могла быти тіж впроваджена наука половини предметів по-польскы, як вимагали того родиче принаймні 20 діти. Як взяти за вказівку села, в котрых вшыткы або більшість діти підписали ся кирилицьом, то годен єм повісти, же по-рускы навчання йшло в таких селах: Вапенне, Высова, Квятонь, Климківка, Кункова, Ліщыны, Лося, Мацина Велика, Розділя, Рыхвалд, Смерековец, Усьця Руске, Шквиртне. Кирилицьом і латинком вписували ся діти в: Чорнім, Незнайові, Ропиці Рускій і Ждыни. В двох остатніх селах можна зауважити, же по-лемківскы вписали ся діти лем першого рока науки, а то бы значыло, же учні зачынали од науки рідного языка, а аж потім державного. В інших селах діти підписували ся по-польскы, часом робили то за них вчителе. Остантє явище легко познати, бо вшыткы підписи зроблени сут тым самым характером писма. Так было напевно в Боднарці і Білянці. Здає мі ся, же в Розділю тіж. Цікаво, же підписи были зроблени по-польскы не лем в селах, де вчителювали Полякы, але і там, де працювали Русини. Так было наприклад в Криві, де вчительком была Євфрозина Полошынович, а керівником школи Володимир Полошынович, певно єй муж. Подібно в Волівці, де вчительом был Григорій Пилипчак. В денекотрих селах підписи склали керівники і вчителі – вшыткы підписали ся по-польскы. Польскы і єврейскы діти підписували ся в більшості випадків латинком. Записи кирилицьом серед польскых діти трафили ся в Высові, а серед єврейскых – в Ропиці Рускій, Розділю і зас в Высові.

В книгах звертают увагу тіж печатки шкіл. Підбито нима спискы штирьох сіл: Волівця, Незнайовой, Розділя і Усьця Руского. Лем печатка усьцяньской школы была виготовлена по-польскы. В Незнайові і Волівці запис был двоязычний, в Розділю печатка была руска. В контексті суспільных реляцій вартат додати, же порівняня назвиск діти з 1926 рока з зобраныма Иваном Красовским вказує на міграційны процеси на Лемковині. Назвиска з йозефіньской метрики в 1926 році можна было найти в інших селах ніж тоты, котры зобрал львівський вчений. Мало того. За півтора віку зявили ся тіж новы назвиска. То сьвідчыт так о внутрішніх, як і зовнішніх потоках люди. Значыт то тіж, же з Лемковини не лем емігрували, але і оселяли ся в ній, хоц напевно еміграция была значні більша ніж

іміграция. Підозрівам, же новы родини приходили на Лемковину зо східньої Галичыны, але треба бы то зверифікувати глибшыми дослідженнями.

История то наука о фактах з минулого, а о тых фактах знаме так дуже, як дуже маме джерел. Декларация і підписи під ньом то лем єдно з них, зато пробачте, як якісы інформації, котры я подал, сут неправдивы або перекручены. Думам, же можете їх скоригувати на шпальтах «Ватры». На кінець хотіл бым поділити ся з Вами своїм рефлексийом. Часто нарічеме на нашу долю, же нас выгнали, єдних на схід, других на захід; же забрали нам землю, хыжы, церкви; же хотіли нас сполячити або зрусифікувати. А я задумал ся над єврейскыма дітми, котры лишыли свій сьлід в книгах. Сиза крутила мі ся в очах, коли-м находил їх імена і назвиска в списках жертв Голокосту, котры провадит институт Яд Вашем. По них не остало нич, навет порох.

В статті збережено правопис прийнятий автором.

Декларация захвату і дружби для Сполученых Штатів з села Крива.

Десятинни ричниці 2022 року з території званої тераз Західньом Лемківщином

ТЕКСТ МИХАВ ТРОХАНОВСКИ

1292 – Заснування міста Санч. По другі стороні Карпат: в тим році Подолинець достав містови права, з того року єст тиж перша писмова згадка о Стари Любовні.

1312 – Краківське бискупство стратило до 1390 року Мушинску Ординацію, на рич Польского королівства.

1352 – Село Андриївку заснувано на магдебурским праві з привілею польского короля, з правом провадижнїя в ним сукняного і шевського ремесла, а тиж пекарні і ризні. Село існіло од XIII віку.

1402 – Од того року село Бовцарйова (дотля «Bibyszareban») зачато називати «Bielcarowa», або «Belczarowa». Шолтисом в Бовцарйові бив Кунча. Бив він тиж присяжником вижшого суду німецкого права в Санчи.

1412 – В списким заставі Польща достала од Мадяр приграничну територію за Попрадом в сторону Дунайця, праві до Явирок і м.ін. Стару Любовню. Тота територія була при Польщі до року 1769.

1542 – Подарувано Євангелию до церкви в Шляхтові. Била то рукописна Євангелия писана півустановом. Подарував ей Захарія Іордан, каштелян завиховствіскі («zavichovstensis»).

1582 – З того року походить дзвін з церкви в Криницьі.

1602 – Заснувано парохію в Новівси.

1612 – Збудувано церков сьв. Якова Апостола в Порозніку. Некотри жерела подають рік будови 1611 або 1604.

– Телич знов достає містецки права (перше мав їх яко «Мястко»). Права надали краківські бискуп Любош Тилицькі. Од назвиска того бискупа пішла тиж назва місцевости. Бискуп установили в Теличи штири ярмаки на рік і торг штотижден, в кажди четвер. Люде в Теличи били обняти грецким обрядом (уніятским). Телич стратив містецки права по перши сьвітові войні.

1642 – Афтанас Крупецкі, Премискі греко-католицькі владика, дали позволінїя на одпуст в церкви в Порозніку.

1652 – Створено ікону Рождества Пресьвятой Богородиці з церкви в Бересті і правдоподібні тиж в тим році інчи ікони празників.

1682 – За нового краківського бискупа знов замкнено церков в Теличи, котру отворено в році 1680 по смерті попереднього бискупа.

1722 – Написано ікону сьв. Миколая до церкви в Лелюхові, фундувану през шляхтича Тому Криницького і його жену Марию.

1742 – В Теличи 50 мешканців гмерло на заразу.

1772 – В часі першого поділу Ричпосполити, Австрия преяла тиж територію Низкого і Санчивского Бескиду.

1792 – В Вікові збудувано греко-католицьку церков сьвв. Козми і Даміяна. Нова деревяна сьвятиня замінила стару деревяну, котра цілком згоріла.

– В Білічні в роках 1790-1792 збудувано греко-католицьку церков Архистратига Михала. Інче жерело подає рік будови 1796. Церков єст мурувана.

1842 – Збудувано греко-католицьку церков сьвв. Козми і Даміяна в Бересті. Єст то сьвятиня деревяна. Поставено ей на місци старой деревяной церкви, о котрі згадка єст з 1828 року.

1852 – Австрияцка влада наказала ліквідувати здройовиско в Криницьі, але заряд мушинської камери отягувався з рішіньом, а група краківських лікарів зачала пропагувати криницьки щави і висилати до них люди.

1862 – Зробено архітектонічно-фігуральну декорацію в церкви в Полянах.

– Гмерли єгомосьць Михав Криницькі, парох Ганчови до року 1843 і Телича од року 1843 до смерті. В році 1853 опублікували во Відни працю «Историческое состояніе намѣстничества Мушинскаго», представляючу лемків яко українских автохтонів на ти землі. Єгомосьць збирали стари документи на темат нашої церкви в лемківських парохіях Мушинского деканату, а на темат латинських парафій на території нашого Мушинского деканату в краківські латинські капітулі. Гісторичну працю видали власним коштом.

1872 – В Криницьі збудувано греко-католицьку церков Богоявлінїя Господнього. Пренесено до ней барокови овтар з XVIII віку зо старой криницькой церкви. Єст то найвекша церков на Західні Лемківщині, має 11 бань. Нова мурувана церков єст третьом в ти місцевости. Замінила она стару деревяну сьвятиню, котра била збудувана около 1651 року. Перша церков в Криницьі згоріла разом з плебанієм правдоподібні в другі половині XVII віку.

– Першим емігрантом за хлібом до Гаме-рики бив Юрко Кашицькі з Новівси. Достав гин працю в прачкарні. Зарабав 1,75 дуляра на ден, а на Лемківщині можна било втовди заробити не веце як 0,5 дуляра на ден.

– Лабова достала привілей на 9 ярмаків річно.

1882 – Одновено церков в Шляхтові.

1892 – В Чирні збудувано греко-католицьку церков сьв. Параскеви (проєкт австрияцкого архитекта Дельяво - з походжінїя француз). Сьвятиня єст деревяна. Попередня деревяна церков била сперед 1643 року.

– Одновено церков в Кам'яні.

1902 – В Грибові гродилася Одарка (Зофія) Бандрівська, українська сьпівачка - сопрано, фортепяністка, учителька. Фундаторка музею ім. Соломії Крушельницькой во Львові. – Розпочато будову греко-католицькой церкви в Санчи при ул. Ягайлоньскі. Збудувано мурі

до пару метрів, але през непорозуміння в громаді на тлі політичним будови не скінчено, а українські діятель Василь Яворські кілька років пізніше збудував церков при бурсі, при ти самі улиці. Церков прибудовано до будинку, в котрим од 1902 року була лемківська бурса ім. Тараса Шевченка.

1912 – Учасниками XXIII Сьвітового євхаристичного конгресу во Відни били тиж лемки з Грибівщини. В делегації Греко-католицької Церкви било 370 учасників з Премискої єпархії: 96 єгомосьців, 88 представників інтелігенції, 186 селян. Єгомосьць др Миколай Малиняк з Кам'яни (втовди парох в Сливниці коло Премишля) виголосили реферат на темат «През Євхаристию до злуки», а єгомосьць Михав Дороцькі (втовди парох в Мацьові; в 1946 році совіти давали му становиско архимандрита Печерської лаври в Києві) виголосили реферат «Реформа родини через Найсвятішу Євхаристию».

1922 – В Мушині родилася Ольга Хиляк, по мужу Петик, літератські псевдонім Володимир Ольгович, авторка віршив, оповідань, драматичних творив і повісти. Гмерла в році 2001. – В Теличи родився народни поета Іван Сенко.

– В Бовцарйові гмерли Тофіль Качмарчик, парох того села од 1886 року, релігійни і лемківські діятель.

– При греко-католицькій церкві в Шляхтові збудовано дзвіницю, мурувану з камені.

– Одновено церков в Баниці.

1932 – Збудовано деревяну православну каплицю Покрови Матері Божой в Мілику.

Текст написано західньо-лемківським піддіалектом.

Важніжши жерела:

- R. Biskupski, Malarstwo ikonowe od XV do pierwszej połowy XVIII wieku na Łemkowszczyźnie//Polska Sztuka Ludowa rok 1985 nr 3-4
D. Blazejowski, Historical Schematism of the Eparchy of Przemyśl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828 -1939), Lviv 1995
www.skany.przemysl.ap.gov.pl/show.php?zesp=142&cd=0&ser=0&syg=93D
www.slownik.ihpan.edu.pl/search.php?id=2664&q=b
ielczarowa&d=0&t=0
B. Halczak, Dzieje Łemków od średniowiecza do współczesności, Warszawa 2014
R. Dubec, Z dziejów parafii prawosławnych na Łemkowszczyźnie w okresie międzywojennym, Gorlice 2011
F. Kyrk, Tylicz. Ze studiów nad miastami i miasteczkami w rejonie osadnictwa łemkowskiego w okresie przedrozbiorowym//Łemkowie w historii i kulturze Karpat, cz. pierwsza, red. J. Czajkowski, Sanok 1995
W. Komorowski, Dzwony zabytkowe z Beskidów i okolic//Magury 85, Warszawa 1985
І. Красовський, Діячі науки і культури Лемківщини, Торонто-Львів 2000
Nowa encyklopedia powszechna PWN, t. 3, Warszawa 1995
J. Rieger, Słownictwo i nazewnictwo łemkowskie,

Warszawa 1995

A. Saładiak, Pamiątki i zabytki kultury ukraińskiej w Polsce, Warszawa 1993

T.M. Trajdos, Tajemnica Krynickich//Almanach Muszyna 1997, Muszyna 1997

M. Trochanowski, Słownik polsko-zachodniotemkowski Słownik polsko-zachodniotemkowski, Przemyśl 2019

Церковний календар 1968, Варшава 1967

С. Шах, Між Сяном і Дунайцем, ч. 1, Мюнхен 1960
Шематизм Греко-Католицького Духовенства Апостольської Адміністрації Лемківщини, Львів 1936

Хвилина з минулого

част 2

ТЕКСТ АДАМ ВЕВ'ЮРКА

Все ся змінило коли до Новівси прийшли москалі з польським комуністичним війском. Найперше справили чи отец Василь Смолинський гмерли, пізніше почали глядати тих котри малі якісний зв'язок з німцями. І так найшли мого діда Петра та шитких, які билі на форшпані. Діда Петра і інших, в тим наших і поляків взяли на сьвідство. Діда взяли медже інчим з Юзком Слабим (поляком з Новівси), Даньком Мирном з Лосього та Гацуром, який бив хибаль з Крижівки. Потім на вигнання шитких трьох стрічалися як приятелі на нашій грекокатолицькій Службі Божій в костелі сьв. Яцка в Лігниці. Як дідо оповідав коли входив на преслухання випроваджали якісого вистрашеного человека, котрий лем повів щоб дідо бив готовий на Сибір, бо його там юж везут. Дідо як гвойшов взрів за столом офіцерів, можливо з НКВД, та єдного польського офіцера. Радянський офіцер одраз голосним криком запитався кільо дідо вбив вояків з Червеної армії. Дідо щиро повів же никого, же його забрали силом та бив на форшпані як полонений. В обороні діда став польський офіцер, котрий підтвердив слова діда. Потім іщи довго питали діда о фронті. Коли діда випроваджали то спостеріг, же ведут його през інци двері як того бідного засудженого на Сибір. Подібну історію малі його товариши з форшпану і шитки вернулися домів. А в тим часі син Павло і ціла родина Шаршонів та Вев'юрків молилися за мого діда. І дякувати Богу вернувся живий, такшто молитви Бог вислухав. Пізніше дідо мі оповів історію з фронту, коли німці втікали в Україні перед радянсьом армією, він спрібував з товаришами втечи до «руських», коли вояки його взрілі почали стріляти та дідо скоро вернувся до німців. Думам же ту Бог охоронив життя діда.

Далі буде...

Про Івана Криницького

 ТЕКСТ ВАСИЛЬ ШЛЯХТИЧ

Зі смутком і болем повідомляємо, що 17 січня поточного року відійшов у вічність гідний син українського народу, а особливо син Лемківщини

Іван Криницький

Іван Криницький народився 19 липня 1929 року в селі Климківка на Лемківщині.

В сорокових роках минулого сторіччя він разом з батьками та односельчанами переселився у радянську Україну, з якої по несповна році у 1941 повернув з батьками на рідну Лемківщину до свого села, в якому пережив свої молодечі роки.

Це були роки, коли Лемківщина була під пануванням фашистської Німеччини.

Це були часи, коли Покійний Іван присвоював собі у серці, що це таке фашизм.

Все таки пережив війну у своєму рідному селі до 1947 року, коли то в село прийшли не прошені «гості» і злочинною Акцією «Вісла» викинули нас українців з рідних земель і в худоб'ячих вагонах вивезли нас на західні і північні землі післявоєнної Польщі. Таким чином Покійний Іван і його родина були поселені в селі Модлін біля Глогова.

Іван середню освіту здобув в Лігниці, а студія завершив у Вроцлаві.

З часом зупинився в Зеленій Горі, де розпочав свою працю. Тут в Зеленій Горі був одним з тих, які почали свою активну діяльність для нашого суспільства в околицях міста.

Коли у 1956 році можна було творити структури Українського Суспільно Культурного Товариства, Покійний Іван включився в ці структури і став активним їх членом у воєводському Правлінні УСКТ в Зеленій Горі, в якому стояв за наданням гідного права всім переселенцям. Іван дуже любив свою Лемківщину, її мову і культуру. Коли при кінці вісімдесятих років поставало Об'єднання українців у Польщі і Об'єднання лемків Іван став гідним їх членом.

Іван Криницький створив Фонд допомоги молоді з Лемківщини, якого став головним фундатором.

Був теж одним з організаторів відновлення цвинтарів і хрестів на Лемківщині.

Від імені нашої зеленогірської громади висловлюю слова співчуття і підтримки родині Покійного і приєдную свого вірша.

Івану Криницькому присвячую

Нині, Ти Іване
Смотриш на нас з гори.
Зі святом Йордану
Лишаш Лемківщину.
Певно зі святими
Там в небі говориш...
Витаєш з родином
І згадуєш Гори,
Яких був ти сином.

Лемки тебе, брате
Будут пам'ятати.
Любив ти Карпати,
Як маму і тата.
В сорок семім році
Тя зі слезом в оці
З лемківського села
Зла «Вісла» вимела.
Плаче Лемківщина.

Вічну Тобі пам'ять
Друзі, Климківчане,
И вшитки, що тя тямлят
Панкняне, Лосяне
Знай, співати будут
Так, як Ти їм співав
При гробі на віват
І тя не забудут
На полю Ватрянім...
18.01.2022р.

19.01.2022р.
Василь Шляхтич
Голова міського гуртка ОУП в Зеленій Горі

ТЕКСТ ВАСИЛЬ ШЛЯНТА

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківська хроніка

29.12.2021 Помер Штефан Телеп - маляр, який вродився в 1957 році в Перегримці, а від 80 років мешкав в Ждини. Під час свого творчого життя брав участь в малярських пленерах. Свої праці вказував в Польщі, за границьом, а тіж кілька раз під час Лемківких ватр в Ждини та в Центрі культури ім. Антонича в Горлицях.

17.01.2022 В Устю - до 01.01.1950 Рускім - на 93 році життя перейшов до вічності Іван Криницький, уродженец давньої сусідньої Клемківки. Бив громадским діячом і добродійом. В роках дев'ятдесятих м.ст. заклав стипендійний фонд, який підтримує громадско активну молодь, яка дуже хоче здобувати освіту. Активно старався і дбав о історични та церковни пам'ятки минулого.

30.01.2022 В Горлицях в Центрі культури ім. Б.І. Антонича при пл. Двориско 5 о годині 17:00 в різдвяним часі проходив шторічний вечер коляд. В програмі вечера крім коляд била презентація третьої частини платні «Сьпіви нашого роду». Гостями били Григорій Суханич і Тома Дошна.

06.02.2022 помер Ярослав Теплий народжений 18.07.1961р. в Івано-Франківску, український (лемківського походження) композитор, письменник, поет, етнограф, етнолог, музикознавець, хормейстер, співак, громадський діяч. Бив головою Житомирської обласної організації Всеукраїнського товариства «Лемківщина», членом Національної Спілки журналістів України і Національної Всеукраїнської музичної Спілки і мистецким керівником етно-фолк дуету «Червоне та Чорне», в рамках якого виступував зо своїом женом Валентоном.

Ярослав Теплий

11.02.2022 В Горлицях проходило зібрання Президії ГУ ОЛ в головному присвячене едукційному проєктові організації. Підтверджено тіж термін XI З'їзду – 09 квітня 2022 рока; зато же попередній - два місяці вчаснійше - став неактуальним.

24.02.2022 Дидня війська Російської федерації розпочали війну проти України. Остриляли міста і наближалися, жеби зайняти столицю держави і інчи велики міста. Офіційно Росія говорить і повторяє, же та «військова спецоперація» то «визвольна боротьба за добро гноблених українским урядом російских мешканців Луганщини і Донеччини».

28.02.2022 Президент Зеленский писмово звернувся прийняти Україну до Євросоюзу.

28.02.2022 В Нью Йорку проходило надзвичайне засідання Ради Безпеки ООН. Представники 81 держав проголосували резолюцію на тему припинення війни в Україні. Противна била Росія. Представник України повів, же Російська Федерація не є членом ООН, бо ніколи не проведено голосування би прийняти РФ в члени ООН. Підтвердили то присутни учасники.

В перших днях російського вторгнення в Україні до Польщі масово приїжджають люде з територій, на яких проходять бої. Творяться реєпційни пункти, в яких невтомно працюють волонтери, перекладачі, державни урядники, поліцайти, жовніре, пожежники. Мешканці Польщі сами приймают до своїх домів і родин людей, яки потрібуют притулку. Хто лем може жертвує безкоштовно свої лахи, їдло, транспортні засоби, свій час і здібности. Об'єднання лемків приймає в своїх будинках родини з України, організовує збірки і транспорту їдла і ліків. Гурток ОЛ в Лосі зачав зберати ладуварки до мобілок, пауербанки і передал їх до Перемишля. Одправили п'ят повних бусів в Україну, медже інчима до Львова, Зимной Води, Харкова і на Закарпаття.

02.03.2022 Тиждень тирває війна на Україні. Тот ден - середу - папа Франциск проголосив днем посту і молитви за мир в Україні.

03.03.2022 Президент Франції Емманюель Макрон півтори години розмовляв з президентом Росії Володимиром Путіним. Істина дійсної причини зачатой в 2014 році війни

з Україною показалася така: Путін ХОЧЕ цілої України.

05.03.2022 В Горлицях проходило зібрання ГУ ОЛ присвячене прийняттю і затвердженню білянсу та мериторичного звіту з діяльності організації в минулім році. Омовлено проведення XI З'їзду ОЛ та приготування до 40 Ватри в Ждини.

06.03.2022 Москва. Патріарх Російської православної Церкви Кирилл в своїй проповіді не назвав війною війни в Україні, ані їй не засудив.

06.03.2022 Сьвітова рада Русинів склала заяву з приводу війни в Україні. Одночасно ствердила, що русини – лемки в Україні фурт не мають признаних прав національної меншини. Повторили тої інчи русинські організації. Висловлено тіж сподівання, що прийняття України до Євросоюзу, який підтримує меншини, змінит їхнє положення.

6.03.2022 Олава. Місцевий кружок Об'єднання лемків і Греко-католицька церква поєднали свої сили і зорганізували акцію-збірку на олавському ринку «Допомога Україні». Патроном збірки був Уряд Міста.

08.03.2022 Андрію Скрипаку виповнилося 90 літ. З тої нагоди Ювіляря привитали представники Об'єднання лемків – з-к голови Василь Шлянта і секретар - Наталія Гладик.

20.03.2022 Горлиці. З міста виїхав в Україну транспорт найбарже

Андрій Скрипак

потрібних річі – медже інчима сут то бандажі, лікарські рукавички, дезінфекційні плинні для шпиталів, електричні агрегати, інструменти для домашніх пологів, їдло. Придбання і транспортування річі оплатило Об'єднання лемків з пінязи зібраних през членів і симпатиків організації.

27-29.03.2022 На запрошення президента Польщі в Варшаві перебував Вселенський Патріарх Варфоломій I. Гість зустрічався з президентом Польщі, главою Польської автокефальної Церкви і людьми, які втікали перед ескалацією війни в Україні до Польщі.

02.04.2022 Доктору Олександру Колянчукові, народженому у Вільці Тарнівській, виповнилося 90 літ. Титан праці далі рихтує до друку наступні публікації малого формату в серії «Вілька».

9.04.2022 Горлиці. В повітовій старостві під гаслом «Єдність дає силу» обрадував XI з'їзд Об'єднання лемків. Делегати з'їзду обрали нову Головну управу ОЛ, яку очолив Григорій Троханівський.

10.04.2022 Польська прикордонна служба поінформувала, що од 24 лютого – значиться початку російського вторгнення в Україну, польсько-український кордон перетяло 2,63 мільйона людей з України. Абсолютну більшість з того числа творять жінки і діти до 18 років.

Лемківський народний календар

Користаючи з книжки Василя Баволяка під наголовком «Лемківські приповідки і приказки зо Святковий Великої і околиць» лемківський народний календар опрацював для Вас. **Іван Рубіч**

Іде квітень на телізі, то по воді, то по снізі.
Квітень дає пораду, сій газдинь розсаду.
Теплий квітень, мокрий май, то в stodолі буде рай.
Як в квітні грім буде, то скоро яр буде.
Як в квітні дощ росит, дуже овочів приносит.
Як в квітні сонце гріє, то газда богатіє.

В маю вітер з півночі, заповідат зимні ночі.
В маю, Андрушку, сад яблїнь і грушку.
Май биват шалений, то теплий, то студений.
Майове болото для газди золото.

Мокрий, теплий май, буде добрий урожай.
Сухий май не на урожай.

В червці вигода, в лісі гриб і ягода.
В червці на поли густо, а в коморі пусто.
Сухий червець по мокрим маю, газда восени буде як в раю.

Оголошення

Українець народжений в Польщі, кавалер 42 років, греко-католик, який проживає і працює в Канаді, пізнає і запросить українку 30-40 літ, з метою одруження. Подружжя може замешкати як в Канаді так і в Польщі. Зацікавлених зв'язком зі мною прошу дзвонити – н. телефону 0-015 198 361 135 або в Польщі 501 566 527. **Іван**

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антоніука в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonyuk

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 22-24 липня 2022 р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Ліґниці
ім. Б.І. Антоніука - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі
ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być
utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Подяка

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Лука Ґіба, Краків - 200,-
О. др Мирон Михайлишин, Краків - 100,-
Штефан Курдила - 150,-
Анна Колянчук - 100,-

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ** Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 3 zł. + 4,30 zł. поштової оплати в Польщі.
Річна передплата 4 x 3 zł. + 17,20 zł. (кошти пересилки) = 29,20 zł.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 zł.
Річна закордонна передплата 4 x 3 zł. + 52,00 zł. (кошти пересилки) = 64,00 zł.

Передплату замовляти за адресою Редакції.
Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:
Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Ігор КОВАЛЬСЬКИЙ дизайн
Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК

Технічне оформлення Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

Конкурс для учнів початкових шкіл

Лемківщина оком дітини

Категорія 1

кляси 0-4

Лемківщина оком дітини

Категорія 2

кляси 5-8

Одкаль зме?

Термін присиланя праць 1.06.2022

Результати конкурсу 22.07.2022р. Ждиня

Дрібниці на сторони: www.lemkounion.pl/konkursy.html

Мамо, а тото што?

КОПРИВА

(ua. кропива, pl. pokrzywa)

ПЫРЕЙ

(ua. пирій, pl. perz)

БОДАКИ

(ua. будяки, pl. osty)

ЯРУВАТИ

(ua. весняні польові роботи,
pl. wiosenne prace polowe)

КРОКІЗ

(ua. нагідки pl. nagietek)

ЛОБОДА

(ua. лобода, pl. lebioda)

49 Всепольский конкурс писанок ім. Михайла Ковальського

Кунцік Анна, Пшемків -
I місце в батіково-шпилькової
техніці

Драпала Тереса, Тихи -
виріження

Барбара Павліцка - I місце в
батіково-писаковій техніці

Ельжбета Крупа - III
місце мішана техніка

